

érzi magát egyedül ebben a világban, testvérré teszi őt a benne munkáló isteni lélek mindennel“.

Ezt a mindent betöltő isteni lelket érezte meg és hirdette Jézus ott a Jákób kútjánál, s fogalmazta meg imádásának módját: „lélekben és igazságban“. Ez a benne munkáló isteni lélek indította el az emberszolgálat nehéz útján, s boldog volt, hogy megtalálta ezt az utat. Ezt a Lelket érezte mindig, ez munkálkodott benne szüntelen, s boldog volt még a magány nehéz óráiban is, mert vallotta: „nem vagyok egyedül, mert az Atya velem van“. És a gyermeki bizalom hangján suttozta még a keresztfán is: „a te kezembe teszem le az én lelkemet“.

Ezt a Lélek-Istent csak lélekben és igazságban imádkozhatjuk, találhatjuk meg. Nincs a Garazim hegyén, sem Jeruzsálem fényes templomában; dogmák és szertartások külsőségeiben eltűnik. De ott van mindenütt a világban; „olyan nagy, hogy betölti a nagy mindenséget és mégis elfér az emberi szívben“.

Jézus a Lélek-Isten hitének e tiszta levegőjét kínálta, s annak belélegzésére szólította fel a samariai asszonyt. Hitte, hogy az emberformálás isteni erejének belülről, a lélekből kell indulnia. A hit levegője, amit magunkba szívünk, amellyel megtöltekezünk erősíti és tisztítja lelkünket, gondolatainkat és egymáshoz való kötődésünket, kapcsolatunkat. Ez a Lélek az, amely megtanít türelemre, alázatira és egymás terhének hordozására.

A lélegzés be- és kilélegzésből áll, s ha bármelyik a kettő közül leáll oda az élet. A léleknek munkája is e kettősségen alapul: a megtöltekezésen és a továbbadáson. Ez történt Jákób kútjánál is. Az asszony megismerte Jézusban a prófétát, belélegezte tanítását, a válaszfalak lementő felebaráti szeretetről, lelkeket az örök Lélekben egyesítő hitről és azt tovább adta; boldogan szaladt, hogy hírül adja embertársainak azt.

Még egy dologra hívja fel figyelmünket Jézus, melyet így fogalmazott meg: „eljön az óra és az most van“. Az itt és most parancsa hangzik felénk. Istennek, aki Lélek, lélekben és igazságban való imádása nemcsak jövőbeli feladat és nem is a múlté, hanem a most-nak, a jelen-nek a parancsszava. Az egykor Jákób kútjánál elhangzott tanítás tehát hozzánk is szól. Tegyük vallomást róla mindennapi életünkkel, hitünk és jócselekedeteink által. Így válik életté és éltetővé az a tanítás, amely csaknem kétezer esztendővel ezelőtt „mint villanás egy sötét éjszakában“ világította meg a lelkeket. Ámen.

REZI ELEK

„KÖZELEDJETEK AZ ISTENHEZ“

Jak 4,8/a

A ma emberének egyik jellegzetes tulajdonsága, hogy keresi, kutatja a dolgok, a történések okát, értelmét és célját. Igyekszik közelebb kerülni az élet mindennemű kérdéseinek megoldásához, mintegy felhí-

vásként halljuk mindenfelé: közel kerülni a dolgok lényegéhez. A „közelkerülés“ igényli a teljesebb ismeretet, amely azonban nem csupán értelmi művelet, de érzelmi és akarati tevékenység, valamint a hit ügye is. Igénybe veszi a teljes, az egész embert.

Ez a közeledés a vallás világában is érvényes, sőt a vallásos lélek szükségszerű követelménye, úgy ahogy a Jakab levélben olvassuk: „Közeledjete az Istenhez és közeledni fog hozzátok“.

A vallás Isten és ember közti szeretet-vízony, amelyben magától értetődően benne foglaltatik a világ és embertárs iránti szeretet is. A szeretet ebben a viszonyban nem érzelmi állapot, hanem érték állásfoglalás tárgya mellett olyan „energiaforrás, amelyből maga az élet táplálkozik, hogy jobb legyen“ (William Thorton). E szeretetviszony mikénti megélése az igaz és őszinte vallásosság próbaköve. Erre a megélésre adnak buzdítást, derűlátó bátorítást az apostol szavai.

A „közeledjete“ kifejezés a tér és idő dimenziójában jelenti a távolságok minél teljesebb leküzdését. Az értékek világában pedig azoknak minél teljesebb megismerését és elfogadását, azaz magunkévá tételét. A vallásos ember számára a közeledésben nem annyira a tér és idő fogalmai jelentősek, hanem sokkal inkább az értékek.

A közeledés függ attól, hogy mi a célja, mihez akarunk minél teljesebben elérni, úgy, hogy az életünk részévé váljék. A vallás világában a közeledés célja adott, és ez nem más mint Isten. Isten számunkra nem egy elvont, személytelen, hanem személyes valóság, szerető Atya. „A mindenség Atyja, de ugyanakkor az én Atyám is“, „aki az egyetemesről való gondoskodása során az egyesekről sem feledkezik meg“, azaz közeledik hozzánk szüntelen. Életünkben való jelenléte megnyugvással, a Jézus tanította boldogsággal, reménnyel tölt be. Ehhez a szerető Atyához mi nem félelemmel, rettegéssel, hanem bizakodó érzéssel közeledünk. Milyen jóleső érzés tudni, hogy életünkben van szerető támaszunk, vigasztaló erősségünk, többre hivatottságunk érzésének szüntelen bátorítója.

A felolvasott bibliai versnek Isten felé való közeledésünkre nézve több lényeges mondanivalója van:

— Az Istenhez való közeledés az ember ügye és feladata. Ahhoz, hogy Isten közeledjen hozzánk, az első lépéseket nekünk kell megtennünk.

— A közeledés folytonos — felszólító módban van —, ennek megélésében sem pillanatnyi örömeink, sem pillanatnyi reménytelenségeink nem tarthatnak vissza.

— Istenhez való közeledésünk a felelősség vállalását is jelenti. Nem élhetünk akárhogy, kötelességünk felelősen élni. A felelősség nem mas, mint önmagunk szembesítése cselekedeteink várható következményeivel, de végső soron a nem cselekvés is döntés, és ezért is felelősséggel tartozunk. Isten felé való közeledésünk felelőssége senkire sem hárítható át, a közeledés valóságát helyettünk senki és semmi nem végezheti el.

— A közeledés nem gyakorlása még nem jelenti Isten elutasítását, de fokozhatja a távolságot, amely az ember elidegenedéséhez, bezárkózottságához, közömbösségéhez vezethet. Napjaink vallásos életének egyik nagy problémája éppen az Istenhez való közeledés nem rendszeres gyakorlásában rejlik. A hozzá való közeledés leszűkült az alkalmosság-

re, jóllehet a vallásosság egész életünk velejárója. A vallásosság nem lehet árnyéka életünknek, amely hol előttünk, hol mögöttünk, hol mellettünk bukkan fel, hanem lelki életünk napsugara, s e napsugár forrása maga az Isten. Találó logikai okfejtés: „Nem azért hiszem, hogy van Nap, mert látom felkelni és lenyugodni, hanem azért, mert mindent általa láthatok“. Így van ez Istennel, a szerető Atyával is.

— A közeledés nyomán rá kell jönnünk, hogy annak értéke nem a rendkívüli eseményekben, csodákban keresendő, hanem abban az értelmi felismerésben, érzelmi megragadásban, akaratati megnyilvánulásban és hitbeli meggyőződésben, hogy ő a mi gondviselő Atyánk.

Istenhez való közeledésünkre érvényes az, amit az apostol az Isten iránti szeretetre nézve fogalmazott meg: „...aki nem szereti a maga atyjafiát, akit lát, hogyan szeretheti Istent, akit nem lát?“ (1Jn 4,20). Az Istenhez való közeledésünk tehát maga után vonja embertársaink felé való közeledésünket. Erre a közeledésre napjainkban is szükség van. Ma is érvényes a költő megnyilatkozása:

„Óh, jaj barátság, óh jaj szerelem, / Óh, jaj az út lélektől-lélelig, / Küldözzük a szem csüggedt sugarát, / S köztünk a roppant jeges úr lakik“ (Tóth Árpád).

Az egymás iránti közömbösség, a saját problémáink központba emelése, az egymástól való elidegenedés leküzdésére hivatott a vallásos lélek. Nem a technika, a tudomány vívmányai idegenítették el egymástól, nem is a nagyvárosok tömegjelenségei, hanem az embertársi közeledés elhanyagolása. Legyen hitetek az emberben! Az embernek társas mivoltát nem tömeglénységként kell megélnie, hanem az egymásért való felelősség vállalásában.

„Közeledjetek az Istenhez és közeledni fog hozzátok...“ Hogyan? fogalmazódik meg bennünk az elmondottak után a kérdés. E kérdésre mindenki lelki szükséglete szerint tudja megadni a választ. De tisztában kell lennünk azzal, hogy az Atyához való közeledés gyakorlására még nem elég az elhatározás, szükséges ennek tettere való váltása. Meggyőződésünk, hogy az Isten közelsége csak aktivitásunk függvényében valósulhat meg.

Áldott alkalmak vannak a közeledés megélésének, a szeretetviszony minél erősebbé tételének, melyek közül kettőre szeretném irányítani a figyelmet: az imádságra és a jó cselekvésre.

Az imádság az Istenhez való közeledés egyik legteljesebb útja. Sajnos napjainkban ez is sokszor leszűkül az alkalmoszerűsége, a rendszeresség helyett. Imánkban Istenhez közeledünk és ő válaszol, így közeledik hozzánk. Higgyetek az ima erejében, de ne felejtsetek, nem az imádság változtatja meg a dolgokat, hanem az imádság által megváltozott ember.

A jó cselekvése, amely Isten akaratával összhangban áll, az élet „sója“. E nélkül Istenhez való közeledésünk formalizmussá, képmutatássá válhatik. A jó cselekvésének tág lehetőségeiben éppen úgy benne van anyánk kenyérszögő mozdulatának gyakorlása, mint Isten szeretete. Nem elég csak az, hogy nem cselekszünk rosszat, nekünk kötelességünk tenni, cselekedni mindazt a jót, amit csak tenni tudunk.

Bízatok és közeledjetek az Istenhez és akkor megérezitek, hogy ő is közeledni fog hozzátok. Amen.

ÁBRAHÁM ALKUDOZÁSA

1Móz 18, 20—23

Ha a véték, a bűn felhalmozódására, elburjánzására, a másként már kifejezhetetlen erkölcsi romlottság és feslettség feletti felháborodásunk levezetésére hasonlatot keresünk, ma is az Öszövecséghez fordulunk: „Szodoma és Gomorra“ nevét emlegetjük. E valamikori, a mitikus vagy történelmi múltban virágzó két város lakosainak az erkölce annyira megromlott, „bűne“ oly „égrekiáltó“ volt, hogy Isten — a Szentírás leírása szerint — kénköves és tüzes esővel törölte el őket a föld színéről. Nem célo, hogy Szodoma és Gomorra pusztulásának valóságosságát vagy képzeletbeliségét vitassam: a bibliai leírás jelképisége mindenképpen kiváló alkalmat szolgáltat arra, hogy felidézzük Ábrahám, a zsidó nép ős-atyjának alakját és az ő Istennel való alkudozását.

Ábrahám tiszta és igaz ember, Szodoma és Gomorra szomszédságában él. Amikor Isten és követői leszállnak a földre, hogy a két bűnös város sorsáról döntsenek, Ábrahámot is felkeresik, tőle kérnek szállást. Megtiszteltetése, az őt ért kitüntetés ellenére Ábrahám vitába száll, alkudozásba kezd Istennel a bűnös városok megmentéséért. Az azokban lakó lehetséges igazakra, ártatlanokra és Isten igazságosságára hivatkozva próbálja kieszközölni számukra a kegyelmet. Isten belemegy az alkudozásba, de Ábrahám kísérlete mégse jár sikerrel: a vétkes városok nem kerülnek el büntetésüket, az általános pusztulás egyetlen túlélője Lót és házanépe.

Ábrahám alkudozásának mégsem ez az egyetlen eredménye és érdeme. Istennel való szembenállása, kétségbeesett életmentő kísérlete, olyan megrendítő élményt nyújt és olyan lelki gazdagodásunkat szolgáló tanulságokat hordoz, mely minden korban figyelmet ébreszthet és érdemel. E tanulságok számbavételéhez hadd tisztázzuk, elevenítsük fel előbb az alkú fogalmát: csak így érezhetjük át és érthetjük meg a két alkudozó fél, Isten és Ábrahám indítékait és érveit.

A régi, vásárokat járó ember életének szerves része volt az alkú, az alkudozás: a szabad árak világában alku nélkül ritkán kötöttett vásár. Az eladót és vásárlót ugyan összekötötte az érdekszövetség, a vásár létrejött, de ennek megkötésében mindkét fél a maga szempontjait próbálta érvényesíteni, a másik meggyőzésének minden eszközét bevetve céljának eléréséhez. Az ügyesebb, az okosabb érvelő rendszerint győzött, bár itt inkább csak erkölcsi győzelemről volt szó: az alku szertartásának betartása fontosabb volt az elérhető előnynél, haszonnál, s a felek kölcsönös megelégedése jeléül a legtöbbször áldomással ért véget. Az alkudozás tehát egy áruba bocsátott érték megszerzéséért vívott küzdelem, a legfelső elérhető ár és a ráfordítandó legalsó ellenérték határai között. Általában nem túl komoly, inkább játék: a vásár komolyságának, feszültségének feloldása.

Ábrahám és Isten alkudozása eltér a mindennapitól. Itt halálosan komoly a tét: a két bűnös város megmenekülése avagy pusztulása forog kockán, sokezer emberi élet s ez visszatükröződik beszélgetésük feszültségében is.